

Väliaikainen versio

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

22 päivänä helmikuuta 2018 (*)

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 49 ja SEUT 54 artikla – Sijoittautumisvapaus – Verolainsäädäntö – Yhteisövero – Verotuksellisen yksikön perustamiseen liittyvät edut – Kyseiset edut eivät koske rajat ylittäviä konserneja

Yhdistetyissä asioissa C-398/16 ja C-399/16,

joissa on kyse kahdesta SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jotka Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden ylin tuomioistuin) on esittänyt 8.7.2016 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 18.7.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

X BV (C-398/16) ja

X NV (C-399/16)

vastaan

Staatssecretaris van Financiën,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari), A. Arabadjiev ja S. Rodin,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- X BV ja X NV, edustajanaan M. Sanders, advocaat,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinnään M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen ja C. S. Schillemans,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään W. Roels ja N. Gossement,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.10.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntöt koskevat SEUT 49 ja SEUT 54 artiklan tulkintaa.

2 Kyseiset pyynnot on esitetty kahdessa asiassa, joista ensimmäisessä asianosaisina ovat X BV ja staatssecretaris van Financiën (valtiovarainministeriön valtiosihteeri, Alankomaat; jäljempänä verohallinto) ja toisessa X NV ja staatssecretaris van Financiën ja joissa on kyse X BV:n mahdollisuudesta vähentää verotuksessa lainasta maksetut korot ja X NV:n mahdollisuudesta vähentää verotuksessa valuuttakurssitappio.

Alankomaiden oikeus

3 Vuoden 1969 yhteisöverolain (Wet op de vennootschapsbelasting 1969; jäljempänä yhteisöverolaki) 10a §:n sanamuoto on seuraava:

” – –

2. Voittoa määritettäessä sellaiset korot – –, kuluineen ja valuuttakurssieroineen, jotka on maksettu lähiyhtiöltä tai luonnolliselta henkilöltä oikeudellisesti tai tosiasiallisesti suoraan tai epäsuorasti saadusta rahalainasta, eivät ole vähennyskelpoisia, kun laina liittyy seuraaviin oikeustoimiin:

a. – –

b. yhtiöosuuksien, voittotodistusten, osuustodistusten, jäsenyysoikeuksien tai velkasitoumusten, jotka tosiasiallisesti ovat velallisen omaa pääomaa 10 §:n 1 momentin d kohdassa tarkoitetulla tavalla, hankkimiseen – merkityn pääoman maksaminen mukaan lukien – lähiyhtiöstä, paitsi jos muutetaan ratkaisevaa omistusta tai ylintä määräysvaltaa kyseisessä yhtiössä;

3. Edellä 2 momenttia ei sovelleta, jos verovelvollinen näyttää uskottavasti,

a. että rahalaina ja siihen liittyvä oikeustoimi perustuvat ratkaisevassa määrin taloudellisiin näkökohtiin; tai

b. että lopulta siltä, jolle korot on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti, suoraan tai epäsuorasti maksettava, on kannettu voitosta tai tulosta vero, joka Alankomaiden kriteerien mukaan on kohtuullinen, eikä sitä vuotta, jona laina on otettu, aiempien vuosien tappioita ole tasattu tai muuntyyppisiä oikeuksia ole hyvitetty niin, että sen seurauksena mitään mainittujen kohtuullisten kriteerien mukaista veroa ei lopulta olisi maksettava kyseisistä koroista, lukuun ottamatta tapausta, jossa on uskottavaa, että laina on otettu sellaisten tappioiden tasaamiseksi tai muuntyyppisten oikeuksien hyvittämiseksi, jotka ovat syntyneet samana vuonna tai jotka syntyvät lähitulevaisuudessa.”

4 Yhteisöverolain 13 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Voittoa määritettäessä ei oteta huomioon osakkuudesta saatua etua eikä sen hankinnasta tai luovutuksesta aiheutuneita kuluja (osakkuuden verovapautus).”

5 Mainitun lain 13d §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Osakkuuden verovapautusta ei sovelleta sellaisiin osakkuuteen liittyviin tappioihin, jotka ilmenevät purettaessa yhteisö, josta verovelvollinen omistaa osuuden (purkamistappio).

2. Purkamistappio on positiivinen erotus, joka saadaan vähentämällä verovelvollisen omistaman osuuden määrästä purkamisessa saatavan jako-osan kokonaismäärä. – –”

6 Mainitun lain 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Jos verovelvollinen (emoyhtiö) omistaa oikeudellisesti ja taloudellisesti vähintään 95 prosenttia osuuksista toisen verovelvollisen (tytäryhtiön) maksettuihin nimellispääomaan, näitä verovelvollisia verotetaan niiden yhteisestä hakemuksesta ikään kuin olisi kyse yhdestä verovelvollisesta siinä mielessä, että tytäryhtiön toiminnot ja varallisuus ovat osa emoyhtiön toimintaa ja varallisuutta. Vero kannetaan emoyhtiöltä. Tässä tapauksessa verovelvolliset muodostavat yhdessä verotuksellisen yksikön. Verotukselliseen yksikköön voi kuulua useita tytäryhtiöitä.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettulla omistamisella tarkoitetaan myös yhtiöosuuksien välillistä omistamista silloin, kun yksi tai useampi samaan verotukselliseen yksikköön kuuluva verovelvollinen omistaa suoraan kyseiset yhtiöosuudet.

3. Edellä olevaa 1 momenttia sovelletaan vain silloin,

— —

c. kun molemmat verovelvolliset asuvat Alankomaissa — — ”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-398/16

7 Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö X BV kuuluu ruotsalaiseen konserniin, johon kuuluu myös Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö. Ostaakseen viimeksi mainitun yhtiön osakkeita, jotka olivat kolmansien osapuolten hallussa, X BV perusti Italiaan toisen yhtiön, johon se sijoitti 237 312 000 euron suuruisen pääoman. Mainittu apporto rahoitettiin konserniin kuuluvan Ruotsin oikeuden mukaan perustetun yhtiön X BV:lle antamalla lainalla. X BV oli velvollinen maksamaan kyseisen lainan perusteella lainantantajayhtiölle vuonna 2004 korkoa 6 503 261 euroa. X BV vähensi koron vuoden 2004 yhteisöveroilmoituksessaan. Verohallinto kuitenkin katsoi, että yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdan mukaan kyseistä vähennystä ei voitu hyväksyä, ja antoi jälkiverotuspäätöksen, jonka kumoamista X BV on vaatinut Alankomaiden tuomioistuimissa.

8 Kyseisestä jälkiverotuspäätöksestä tuomioistuimessa nostamassaan kanteessa X BV on väittänyt, että se olisi voinut vähentää kyseiset korot tuloksestaan, jos se olisi voinut muodostaa italialaisen tytäryhtiönsä kanssa verotuksellisen yksikön. Koska mainittu mahdollisuus on varattu Alankomaiden oikeudessa vain Alankomaissa asuville yhtiöille, X BV katsoo, että siihen kohdistuu SEUT 49 ja SEUT 54 artiklan vastainen sijoittautumisvapauden rajoitus.

9 Kassaatiovalituksen perusteella asiaa käsittelevä Hoge Raad der Nederlanden (Alankomaiden ylin tuomioistuin) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa] tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka perusteella jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei saa vähentää toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen tytäryhtiöön tehtyyn pääomasijoitukseen liittyvän lainan korkoa, vaikka kyseinen vähentäminen olisi mahdollista, jos tytäryhtiö kuuluisi emoyhtiön kanssa samaan Alankomaiden verotuksellisten yksiköiden tunnusmerkit täyttävään verotukselliseen yksikköön, koska konsolidoinnin johdosta yhteyttä senkaltaiseen pääomasijoitukseen ei tällöin voida havaita?”

Asia C-399/16

10 X NV, joka on Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, omistaa välillisesti Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneen tytäryhtiön. X NV vähensi tilikausia 2008 ja 2009 koskeissa yhteisöveroilmoituksissaan tuloksestaan kuluna tappion, joka oli aiheutunut sen omistussuoksista valuutan vaihtokurssin vaihtelun vuoksi. Yhteisöverolain 13 §:n 1 momentin, jonka mukaan omistussuoksista saatuja etuja eikä niistä aiheutuneita tappioita ei oteta huomioon voiton määrittämisessä, nojalla verohallinto epäsi kyseisen vähennyksen.

11 X NV riitautti vuosia 2008 ja 2009 koskevan verotuspäätöksensä ja väitti, että se olisi voinut vähentää valuuttakurssitappionsa tuloksestaan, jos se olisi voinut muodostaa tytäryhtiönsä kanssa verotuksellisen yksikön. Koska mainittu vähennysmahdollisuus on varattu Alankomaiden oikeudessa vain Alankomaissa asuville yhtiöille, X NV katsoo, että siihen kohdistuu SEUT 49 ja SEUT 54 artiklan vastainen sijoittautumisvapauden rajoitus.

12 Kassaatiovalituksen perusteella asiaa käsittelevä Hoge Raad der Nederlanden on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa] tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka perusteella jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei voi ottaa huomioon valuuttakurssitappiota, joka koskee sen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen tytäryhtiöön tekemää sijoitusta, vaikka se voisi tehdä verotuksellisen yksikön sisäisen konsolidoinnin perusteella näin, jos tytäryhtiö olisi kuulunut ensin mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneen emoyhtiön kanssa samaan Alankomaiden verotuksellisten yksiköiden tunnusmerkit täyttävään verotukselliseen yksikköön?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voidaanko tai täytyykö huomioon otettavaa valuuttakurssitappiota määritettäessä pitää lähtökohtana, että myös kyseisen emoyhtiön välillisesti [ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitetun] tytäryhtiön kautta omistamat ja Euroopan unioniin sijoittautuneet suorat ja välilliset tytäryhtiöt (yksi tai useampi tytäryhtiö) olisi sisällytetty verotukselliseen yksikköön?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tällöin otettava huomioon vain ne valuuttakurssitappiot, jotka emoyhtiön verotukselliseen yksikköön sisällyttämisen yhteydessä olisivat ilmenneet niinä vuosina, joita riita koskee, vai onko huomioon otettava myös valuuttakurssivoitot tai tappiot, jotka olisivat ilmenneet aikaisempina vuosina?”

13 Unionin tuomioistuimen presidentin 9.8.2016 tekemällä päätöksellä asiat C-398/16 ja C-399/16 on yhdistetty kirjallista ja suullista menettelyä sekä tuomion antamista varten.

Suullisen menettelyn uudelleenaloittamista koskeva pyyntö

14 Julkisasiamiehen esitettyä ratkaisuehdotuksensa 25.10.2017 X NV pyysi unionin tuomioistuimen kirjaamoon 16.11.2017 toimittamallaan asiakirjalla, että asian C-399/16 käsittelyn suullinen vaihe määrättäisiin aloitettavaksi uudelleen. Tämän pyyntönsä tueksi kyseinen yhtiö toi esiin lähinnä sen, että mainittu ratkaisuehdotus perustui kyseessä olevien Alankomaiden oikeuden verosääntöjen virheelliseen tulkintaan.

15 Myös X BV pyysi unionin tuomioistuimen kirjaamoon 2.1.2018 toimittamallaan asiakirjalla, että asian C-398/16 käsittelyn suullinen vaihe määrättäisiin aloitettavaksi uudelleen.

16 On todettava, että unionin tuomioistuin voi työjärjestyksensä 83 artiklan perusteella julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi

uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisella perusteella, josta asianosaisilla tai Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklassa tarkoitetuilla osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (tuomio Nordzucker, C-148/14, EU:C:2015:287, 24 kohta).

17 Unionin tuomioistuin katsoo nyt käsiteltävissä asioissa julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on riittävästi tietoja asioiden C-398/16 ja C-399/16 ratkaisemiseksi ja että niitä ei ole ratkaistava sellaisilla perusteilla, joista kyseisillä tahoilla ei olisi ollut tilaisuutta lausua. Unionin tuomioistuin katsoo näin ollen, että ei ole syytä määrätä asian käsittelyn suullista vaihetta aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavia huomautuksia

18 SEUT 49 artiklassa asetetaan velvollisuus poistaa sijoittautumisvapauden rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisten vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Kyseinen vapaus sisältää niiden jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettujen yhtiöiden, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella ja jotka SEUT 54 artiklassa rinnastetaan sijoittautumisvapauden käyttämisen kannalta jäsenvaltioiden kansalaisiin, oikeuden harjoittaa toimintaansa muissa jäsenvaltioissa tytäryhtiön, sivuliikkeen tai kauppaedustajan liikkeen välityksellä (ks. vastaavasti tuomio 21.5.2015, Verder LabTec, C-657/13, EU:C:2015:331, 32 kohta ja tuomio 2.9.2015, Groupe Steria, C-386/14, EU:C:2015:524, 14 kohta).

19 Vaikka sijoittautumisvapautta koskevien määräysten tarkoituksena on niiden sanamuodon mukaan varmistaa se, että muista jäsenvaltioista tulevia kohdellaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa samalla tavalla kuin sen omia kansalaisia, niiden vastaista on myös se, että jäsenvaltio estää omaa kansalaistaan tai oman lainsäädäntönsä mukaisesti perustettua yhtiötä sijoittautumasta toiseen jäsenvaltioon.

20 Jäsenvaltion lainsäädännöstä johtuva erilainen kohtelu, josta on haittaa sijoittautumisvapautta käyttäneille yhtiöille, ei kuitenkaan ole kyseisen vapauden rajoitus, jos se koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai jos se on oikeutettua yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä ja oikeassa suhteessa kyseiseen tavoitteeseen (ks. vastaavasti tuomio 12.12.2006, Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, EU:C:2006:774, 167 kohta ja tuomio 25.2.2010, X Holding, C-337/08, EU:C:2010:89, 20 kohta).

21 Unionin tuomioistuin on jo 25.2.2010 antamassaan tuomiossa X Holding (C-337/08, EU:C:2010:89) lausunut jäsenvaltion sellaisen verolainsäädännön yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa, kuten Alankomaiden verolainsäädäntö, jossa maassa asuville emoyhtiöille ja niiden maassa asuville tytäryhtiöille varataan mahdollisuus verotuksellisen keskittämisen järjestelmän soveltamiseen eli siihen, että niitä verotetaan kuin ne muodostaisivat yhden verotuksellisen yksikön. Mainitunlainen järjestelmä on kyseisille yhtiöille etu, koska se mahdollistaa muun muassa samaan verotukselliseen yksikköön sisällytettujen yhtiöiden voittojen ja tappioiden konsolidoinnin emoyhtiössä sekä verotuksellisen yksikön sisällä toteutettujen liiketoimien pitämisen verotuksellisesti neutraaleina.

22 Mainitun tuomion 19 kohdassa unionin tuomioistuin on katsonut, että tällaisen etuuden epääminen sellaiselta emoyhtiöltä, jolla on toiseen jäsenvaltioon sijoittautunut tytäryhtiö, on omiaan estämään tällaisia emoyhtiöitä käyttämästä sijoittautumisvapautta, sillä ne ovat tästä syystä haluttomampia perustamaan tytäryhtiöitä muissa jäsenvaltiossa.

23 Unionin tuomioistuin katsoi kuitenkin saman tuomion 43 kohdassa, että mainittu erilainen kohtelu oli perusteltua sen vuoksi, että oli tarpeen säilyttää verotusvallan jako jäsenvaltioiden kesken ja että tästä johtuva sijoittautumisvapauden rajoitus oli oikeassa suhteessa kyseiseen tavoitteeseen.

24 Edellä mainitusta 25.2.2010 annetusta tuomiosta X Holding (C?337/08, EU:C:2010:89) ei kuitenkaan voida päätellä, että kaikki erilainen kohtelu yhtäältä keskitettyyn verotukselliseen konserniin kuuluvien ja toisaalta tällaiseen konserniin kuulumattomien yhtiöiden välillä olisi yhteensopivaa SEUT 49 artiklan kanssa. Siltä osin kuin on kyse muista verotuksellisista eduista kuin tappioiden siirtämisestä keskitetyn verotuksellisen konsernin sisällä, on näin ollen tutkittava erikseen kysymys siitä, voiko jäsenvaltio varata kyseiset edut keskitettyyn verotukselliseen konserniin kuuluville yhtiöille ja siten sulkea kyseiset edut pois rajat ylittävissä tilanteissa (ks. vastaavasti tuomio 2.9.2015, Groupe Steria, C?386/14, EU:C:2015:524, 27 ja 28 kohta).

25 Kummassakin pääasiassa kantajayhtiöt, joilla on muualla kuin Alankomaissa asuvia tytäryhtiöitä, väittävät, että heiltä riistetään tästä syystä muita veroetuja kuin tappioiden siirtäminen keskitetyn verotuksellisen konsernin sisällä ja että Alankomaiden laki varaa nämä veroedut epäoikeutetusti vain verotuksellisille yksiköille. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta lähinnä sitä, onko SEUT 49 artiklaa tulkittava niin, että se on esteenä mainitulle erilaiselle kohtelulle.

Asiassa C?398/16 esitetty ennakkoratkaisukysymys

26 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa tulkittava niin, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan jäsenvaltioon sijoittautuneella emoyhtiöllä ei ole oikeutta vähentää sellaisen lainan korkoja, jonka se on ottanut lähiyhtiöltä rahoittaakseen johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen tytäryhtiöön tekemänsä pääomansijoituksen, vaikka siinä tapauksessa, että tytäryhtiö olisi sijoittautunut samaan jäsenvaltioon, emoyhtiöllä olisi oikeus kyseiseen vähennykseen, jos se muodostaisi verotuksellisen yksikön tytäryhtiön kanssa.

Erilainen kohtelu

27 Yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdan mukaan lähiyhtiöltä saadun lainan korkoja ei voida vähentää verotettavasta voitosta, jos kyseinen laina liittyy pääomansijoitukseen, muun muassa osakkeiden hankkimiseen lähiyhtiöstä. Kyseisen lain 10a §:n 3 momentin a kohdan mukaan tilanne on kuitenkin toinen muun muassa, jos verovelvollinen osoittaa uskottavasti, että velka ja siihen liittyvä oikeustoimi perustuvat ratkaisevalla tavalla taloudellisiin perusteisiin.

28 Mainitun lain 15 §:ssä mahdollistetaan lisäksi se, että Alankomaissa asuvista yhtiöistä muodostuva konserni voi muodostaa verotuksellisen yksikön. Kuten tämän tuomion 21 kohdasta ilmenee, yhtiöitä, jotka valitsevat kyseisen järjestelmän, verotetaan yhdessä emoyhtiön tasolla. Mainitun verotuksellisen yksikön sisällä keskinäiset omistussiteet, kuten emoyhtiön tytäryhtiöön tekemä pääomansijoitus, eivät vaikuta verotukseen konsolidoinnin vuoksi.

29 Koska ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääomansijoitusta ei ole verotuksellisessa yksikössä, yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohtaa ei sovelleta yhtiöön,

joka lainaa lähiyhtiöltä rahaa tehdäkseen pääomasijoituksen hankkimalla sellaisen tytäryhtiönsä osakkeita, jonka kanssa se muodostaa verotuksellisen yksikön. Mainitunlaisessa tilanteessa yhtiöllä on siis mahdollisuus vähentää ottamansa lainan korot verotettavasta voitostaan ilman, että sen täytyy täyttää saman säännöksen 3 momentissa lueteltuja edellytyksiä.

30 Koska yhteisöverolain 15 §:n 3 momentin mukaan verotuksellisen yksikön voivat muodostaa vain Alankomaihin sijoittautuneet verovelvolliset, yhtäältä alankomaalaista emoyhtiötä, joka rahoittaa alankomaalaista tytäryhtiötään lähiyhtiöltä ottamallaan lainalla ja jonka mahdollisuutta vähentää kyseisen lainan korot soveltamalla kyseisen lain 10a §:ää ei voida rajoittaa, ja toisaalta alankomaalaista emoyhtiötä, joka rahoittaa ulkomaista tytäryhtiötään samalla tavalla ja jolta korkojen vähentäminen voidaan samojen säännösten nojalla evätä, kohdellaan eri tavalla.

31 Nyt käsiteltävässä asiassa X BV on rahoittanut italialaisen tytäryhtiönsä osakkeiden hankinnan lainalla, jonka sille on myöntänyt samaan konserniin kuuluva ruotsalainen yhtiö. Yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdan nojalla verohallinto on evännyt X BV:ltä oikeuden vähentää kyseisen lainan korkoja, koska X BV ei ole kyennyt uskottavasti osoittamaan kyseisen lainan ottamisen taloudellista hyötyä. X BV tuo esiin, että sitä olisi kohdeltu suotuisammin, jos sen tytäryhtiö olisi ollut Alankomaissa asuva yhtiö, koska se olisi voinut muodostaa tytäryhtiönsä kanssa verotuksellisen yksikön ja näin ollen rajoituksetta vähentää lainan korot tuloksestaan.

32 Tämä erilainen kohtelu on omiaan tekemään siitä vähemmän houkuttelevaa, että emoyhtiö käyttää sijoittautumisvapauttaan perustamalla tytäryhtiöitä muihin jäsenvaltioihin. Jotta mainittu erilainen kohtelu olisi sopusoinnussa EUT-sopimuksen määräysten kanssa, sen pitäisi koskea tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti toisiinsa rinnastettavissa, tai olla oikeutettua yleistä etua koskevasta pakottavasta syystä, kuten tämän tuomion 20 kohdasta ilmenee.

Tilanteiden toisiinsa rinnastettavuus

33 Rajat ylittävien ja valtionsisäisten tilanteiden rinnastettavuutta on tarkasteltava ottaen huomioon kyseessä olevien kansallisten säännösten tarkoitus ja sisältö (ks. vastaavasti tuomio 18.12.2014, X, C-87/13, EU:C:2014:2459, 27 kohta).

34 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva erilainen kohtelu johtuu yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdasta ja 15 §:stä. Kyseisten säännösten tarkoitus on kuitenkin erilainen. Mainitun lain 10a §:n 2 momentin b kohdan tarkoituksena on ehkäistä Alankomaiden veropohjan rapauttamista konsernin sisäisillä keinotekoisilla rahoitusjärjestelyillä, kun taas mainitun lain 15 §:ssä sallitaan se, että verotukselliseen yksikköön sisällytettyjen yhtiöiden voitot ja tappiot konsolidoidaan emoyhtiön tasolla ja konsernin sisäiset liiketoimet pidetään verotuksellisesti neutraaleina. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan yksi verotuksellista yksikköä koskevan järjestelmän seurauksista on se, että saman lain 10a §:n 2 momentin b kohdan soveltamisedellytyksenä oleva yhteys lainan ja pääomansijoituksen välillä katoaa konsolidoinnin vuoksi.

35 Yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdassa itsessään ei kuitenkaan tehdä mitään eroa sen suhteen, onko konserni rajat ylittävä vai ei. Näin ollen tilanteiden rinnastettavuutta on arvioitava yksinomaan kyseisen lain 15 §:n tarkoitukseen nähden, kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kuvaaman konsolidoinnin seuraus.

36 Unionin tuomioistuin on kuitenkin jo katsonut 25.2.2010 antamansa tuomion X Holding (C-337/08, EU:C:2010:89) 24 kohdassa verotuksellista yksikköä koskevasta Alankomaiden verojärjestelmästä, että kun otetaan huomioon kyseessä olevan verotusjärjestelmän tavoite, sellaisen kotimaisen emoyhtiön tilanne, joka haluaa muodostaa kotimaisen tytäryhtiönsä kanssa verotuksellisen yksikön, ja sellaisen kotimaisen emoyhtiön tilanne, joka haluaa muodostaa

verotuksellisen yksikön yhdessä toisessa jäsenvaltiossa olevan tytäryhtiönsä kanssa, ovat objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa.

37 Tästä seuraa, että rajat ylittävä tilanne ja valtionsisäinen tilanne ovat pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten suhteen toisiinsa rinnastettavissa ja että kyseessä on siis erilainen kohtelu. Tällainen erilainen kohtelu voi kuitenkin olla oikeutettavissa yleisen edun mukaisilla pakottavilla syillä.

Oikeuttaminen

38 Tältä osin Alankomaiden hallitus ja ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittävät useita syitä tämän tuomion 30 kohdassa kuvatun erilaisen kohtelun oikeuttamiseksi.

39 Ensinnäkin on arvioitava, voidaanko mainitunlainen erilainen kohtelu oikeuttaa tarpeella säilyttää jäsenvaltioiden välinen verotusvallan jako. Kuten tämän tuomion 23 kohdasta ilmenee, unionin tuomioistuin on katsonut 25.2.2010 antamassaan tuomiossa X Holding (C-337/08, EU:C:2010:89), että verotukselliseen yksikköön sisällytettyjen yhtiöiden voittojen ja tappioiden konsolidointi emoyhtiön tasolla on etu, jonka varaaminen maassa asuville yhtiöille on perusteltua, kun otetaan huomioon tarve säilyttää jäsenvaltioiden välinen verotusvallan jako.

40 X BV:n nyt käsiteltävässä asiassa vaatimaa etua ei kuitenkaan pidä sekoittaa etuun, joka muodostuu konsolidoinnista verotuksellisen yksikön sisällä. Pääasia koskee mahdollisuutta vähentää korkokulut eikä verotukselliselle yksikölle ominaista tulojen ja menojen yleistä keskinäistä kuittausta. Alankomaiden oikeudessa ei suinkaan varata tätä vähennysmahdollisuutta vain verotuksellisille yksiköille, vaan se myönnetään kaikille yhtiöille ja sitä rajoitetaan vain tietyssä toiminnan järjestämisen tapauksessa ja yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdassa tarkoitetuilla edellytyksillä. Välttymällä tältä rajoitukselta emoyhtiö, joka muodostaa tytäryhtiönsä kanssa verotuksellisen yksikön, ei siis saa etua, joka erityisesti liittyisi verotuksellista yksikköä koskevaan verojärjestelmään.

41 Näin on sitäkin suuremmalla syyllä sen vuoksi, ettei yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdan soveltaminen vaikuta riippuvan sen tulon verotuspaikasta, jonka maksetut korot muodostavat, eikä siis siitä, mikä valtio kyseistä tuloa verottaa, mikä on seikka, josta Alankomaiden hallitus ei sitä paitsi anna mitään tietoja.

42 Kyseessä oleva erilainen kohtelu ei siten ole oikeutettua jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämiseksi.

43 Toiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, voidaanko oikeuttamisperusteena käyttää tarvetta taata Alankomaiden verojärjestelmän johdonmukaisuus. Unionin tuomioistuin on katsonut, että mainitunlainen oikeuttamisperuste on yleistä etua koskeva pakottava syy, jos osoitetaan, että kyseinen verotuksellinen etu on suorassa yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero, ja tämän yhteyden välittömyyttä on arvioitava kyseessä olevan lainsäädännön päämäärään nähden (tuomio 2.9.2015, Groupe Steria, C-386/14, EU:C:2015:524, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Alankomaiden hallitus ei kuitenkaan edes väitä, että tällainen yhteys olisi olemassa. Se tyytyy vain yleisesti vetoamaan siihen, että verotuksellisen yksikön järjestelmä on johdonmukainen etujen ja haittojen kokonaisuus. Missään tapauksessa mainittu hallitus ei mainitse mitään erityistä seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että mainitun järjestelmän johdonmukaisuus vaarantuisi, jos ulkomailla asuvan tytäryhtiön osakkaiden hankkimisen rahoittamiseen tarkoitettun lainan korkojen vähentäminen sallittaisiin.

45 Näin ollen tämän tuomion 30 kohdassa tarkoitettua erilaista kohtelua ei voi oikeuttaa tarpeella taata Alankomaiden verojärjestelmän johdonmukaisuus.

46 Kolmanneksi Alankomaiden hallituksen mukaan mainitun erilaisen kohtelun oikeuttaa veronkierron ja veropetosten torjuntaa koskeva tavoite ja sen tarkoituksena on estää täysin keinotekoiset ja ilman taloudellista todellisuuspohjaa olevat järjestelyt, joiden tarkoituksena on kiertää vero, joka tavallisesti on maksettava kotimaassa harjoitetulla toiminnalla aikaansaaduista voitoista.

47 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ja erityisesti 16.7.1998 annetun tuomion ICI (C-264/96, EU:C:1998:370) 26 kohdasta sekä 12.9.2006 annetun tuomion Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas (C-196/04, EU:C:2006:544) 51 kohdasta ilmenee, että mainitunlainen tavoite voi olla yleistä etua koskeva pakottava syy verotuksen alalla.

48 Yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdalla tavoiteltu päämäärä kiistatta on tämä. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, kyse on siitä, että pyritään estämään se, että konsernin omat varat pyritäisiin keinotekoisesti esittämään kyseisen konsernin alankomaisen yksikön lainaamina varoina ja että mainitun lainan korot voitaisiin vähentää Alankomaissa verotettavasta tuloksesta. Konsernin sisäisen lainan korkojen vähentämistä koskevan kiellon tarkoituksen vahvistaa eksplisiittisesti sääntö, jonka mukaan lainan korot voidaan saman pykälän 3 momentin a kohdan mukaan vähentää, jos konsernin sisäinen liiketoimi on taloudellisesti perusteltu.

49 Jotta sijoittautumisvapauden rajoittaminen olisi oikeutettua väärinkäytösten estämisen vuoksi, edellytetään kuitenkin lisäksi, että tällaisen rajoituksen erityisenä tavoitteena on niiden estäminen (ks. vastaavasti tuomio 12.9.2006, Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, C-196/04, EU:C:2006:544, 55 kohta). Alankomaiden hallitus ei kuitenkaan edes yritä osoittaa, että tämän tuomion 30 kohdassa tarkoitettulla erilaisella kohtelulla olisi tällainen tarkoitus. Näin ei myöskään voi olla, koska erilainen kohtelu ei seuraa ainoastaan yhteisöverolain 10a §:n 2 momentin b kohdasta vaan sen yhdistämisestä verotuksellista yksikköä koskevaan kyseisen lain 15 §:ään, jolla on eri tarkoitus, kuten tämän tuomion 34 kohdasta ilmenee.

50 Kuten julkisasiamies on lisäksi ratkaisuehdotuksensa 82 kohdassa todennut, väärinkäytösten estäminen ei objektiivisesti oikeuta kyseistä erilaista kohtelua. Silloin kun emoyhtiö rahoittaa tytäryhtiön osakkeiden hankinnan toiselta lähiyhtiöltä otetulla lainalla, vaara siitä, ettei kyseinen laina vastaisi mitään todellista liiketoimea ja että sen tarkoituksena olisi vain keinotekoisesti luoda vähennyskelpoinen kulu, ei nimittäin ole pienempi, jos emoyhtiö ja tytäryhtiö molemmat asuvat samassa jäsenvaltiossa ja muodostavat yhdessä verotuksellisen yksikön, verrattuna siihen, että tytäryhtiö on sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon ja että sillä ei näin ollen ole oikeutta muodostaa verotuksellista yksikköä emoyhtiön kanssa.

51 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että asiassa C-398/16 esitettyyn kysymykseen on vastattava, että SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa on tulkittava niin, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan jäsenvaltioon sijoittautuneella emoyhtiöllä ei ole oikeutta vähentää sellaisen lainan korkoja, jonka se on ottanut lähiyhtiöltä rahoittaakseen johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen tytäryhtiöön tekemänsä pääomansijoituksen, vaikka siinä tapauksessa, että tytäryhtiö olisi sijoittautunut samaan jäsenvaltioon, emoyhtiöllä olisi oikeus kyseiseen vähennykseen, jos se muodostaisi verotuksellisen yksikön tytäryhtiön kanssa.

Asiassa C-399/16 esitettyjen kysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

52 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään lähinnä, onko SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa tulkittava niin, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka perusteella jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei voi vähentää voitoistaan valuuttakurssin vaihteluista johtuvaa arvonlaskua, joka liittyy sen omistamiin johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen tytäryhtiön osakkeisiin, jos tämän lainsäädännön mukaan veroa ei symmetrisesti kanneta näistä vaihteluista johtuvasta arvonnoususta.

53 Yhteisöverolain 13 §:n 1 momentin mukaan voittoa määritettäessä ei oteta huomioon osakkuudesta saatua etua eikä sen hankinnasta tai luovutuksesta aiheutuneita kuluja.

54 Mainitusta säännöstä, jota kutsutaan ”osakkuuden verovapautukseksi”, seuraa muun muassa, että sen ulkomaan valuutan, jossa kyseisen osakkuuden arvo on ilmaistu, kurssin muutoksista johtuvia osakkuuden arvon nousuja tai laskuja ei oteta huomioon voiton määrittämisessä.

55 Tästä syystä X NV ei voi vähentää verotettavasta voitostaan valuuttakurssitappiota, joka sille on aiheutunut sen sijoituksen määrästä osakkeenomistajana sen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneessa tytäryhtiössä. Sitä vastoin se voisi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selitysten mukaan tehdä vähennyksen konsolidoinnin vuoksi verotuksellisessa yksikössä, jos sen tytäryhtiö olisi sijoittautunut Alankomaihin. X NV väittää, että tästä seuraa, että sitä syrjitään tavalla, joka on sijoittautumisvapauden rajoitus.

56 Mainitunlaiset tilanteet eivät kuitenkaan ole objektiivisesti toisiinsa rinnastettavissa. Alankomaiselle yhtiölle ei nimittäin voi aiheutua valuuttakurssitappioita sen osakkuudesta alankomaalaisessa tytäryhtiössä, lukuun ottamatta sitä hyvin erityislaatuista tapausta, että kyseinen osakkuus noteerattaisiin jossakin muussa valuutassa kuin siinä, jolla mainitun yhtiön tulos ilmaistaan.

57 Mainitunlaisessakin tapauksessa on kiistanalaista, olisiko kyseessä erilainen kohtelu. Kuten tämän tuomion 21 kohdasta nimittäin ilmenee, verotuksellisen yksikön sisällä keskinäiset omistussiteet ovat nimittäin verotuksellisesti neutraaleja. Näin ollen emoyhtiöllä sellaisessa kotimaisessa tytäryhtiössään olevan osakkuuden, jonka kanssa se muodostaa verotuksellisen yksikön, arvonlasku ei voi pienentää yksikön tulosta, johtuupa mainittu arvonlasku valuuttakurssin muutoksesta tai muusta syystä.

58 Lopuksi ja joka tapauksessa unionin tuomioistuin on katsonut, että sijoittautumisvapautta koskevista EUT-sopimuksen määräyksistä ei voida johtaa sitä, että jäsenvaltio olisi velvollinen käyttämään – vieläpä epäsymmetrisellä tavalla – verotusvaltaansa salliakseen sellaisten tappioiden vähennyskelpoisuuden, jotka ovat aiheutuneet sellaisista liiketoimista, joiden tuloksia, jos ne olisivat olleet positiivisia, ei kuitenkaan olisi verotettu (tuomio 10.6.2015, X, C-686/13, EU:C:2015:375, 40 ja 41 kohta).

59 Haittaa, joka alankomaalaiselle yhtiölle aiheutuu siitä, ettei se voi vähentää sille mahdollisesti ulkomaisen tytäryhtiön osakkuudesta aiheutunutta valuuttakurssitappiota, ei voida erottaa symmetrisestä edusta, joka liittyy siihen, ettei valuuttakurssivoittoa veroteta. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on siis ilmoittanut, "osakkuuden verovapautus" ei ole a priori edullista eikä epäedullista. Se ei siis voi olla syynä sellaisten alankomaalaisten yhtiöiden, joilla on tytäryhtiö jossakin muussa jäsenvaltiossa, erilaiselle kohtelulle eikä siis voi olla sijoittautumisvapauden rajoitus.

60 Näin ollen asiassa C-399/16 esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa on tulkittava niin, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka perusteella jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei voi vähentää voitoistaan valuuttakurssin vaihteluista johtuvaa arvonlaskua, joka liittyy sen omistamiin johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen tytäryhtiön osakkeisiin, jos tämän lainsäädännön mukaan veroa ei symmetrisesti kanneta näistä vaihteluista johtuvasta arvonnoususta.

Toinen ja kolmas kysymys

61 Kun ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus otetaan huomioon, asiassa C-399/16 esitettyihin toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

62 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa on tulkittava niin, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan jäsenvaltioon sijoittautuneella emoyhtiöllä ei ole oikeutta vähentää sellaisen lainan korkoja, jonka se on ottanut lähiyhtiöltä rahoittaakseen johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen tytäryhtiöön tekemänsä pääomansijoituksen, vaikka siinä tapauksessa, että tytäryhtiö olisi sijoittautunut samaan jäsenvaltioon, emoyhtiöllä olisi oikeus kyseiseen vähennykseen, jos se muodostaisi verotuksellisen yksikön tytäryhtiön kanssa.**

2) **SEUT 49 ja SEUT 54 artiklaa on tulkittava niin, että ne eivät ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka perusteella jäsenvaltioon sijoittautunut emoyhtiö ei voi vähentää voitoistaan valuuttakurssin vaihteluista johtuvaa arvonlaskua, joka liittyy sen omistamiin johonkin toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen tytäryhtiön osakkeisiin, jos tämän lainsäädännön mukaan veroa ei symmetrisesti kanneta näistä vaihteluista johtuvasta arvonnoususta.**

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.